

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 195. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 25. серпня 1941. No. 195. Jersey City, N. J., Monday, August 25, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

КЛЯВДІЯ ОЛЕСНИЦЬКА.

ПРАЦЯ, ЩО ЇЇ НЕ ХОРОНИТЬ ЗАКОН

Сьогодні рано стрінула я в „голю“ мою сусідку. Мала червоний ніс, заслезені очі і часто переривала кашлем розмову, що кружляла біля предмету нестерпимої погоди та перших осінніх простуд. Держачи себе непомітно у віддалі, куди не досяглиб мене бактерії, що напевно роєм розсівалися у повітрі скільки разів відтворила рота жертва їхньої настирливості — я спочутливо кивала головою та перекладала на англійську мову „старокраєву“ рецепту на лікування простуди. Надіялася вшасливити нею одним махом мою сусідку та направити її щербате здоров'я. „Положитися до ліжка?! Не виходити з хати? Хіба жартуєш!“ — І почала вичисляти мені десятку робіт, що їх не може поминути, чи відложити на завтра не ставлячи цим цілої домашньої машини перед обличчя безладу та нестачі, які загрожувалиб безпеці та здоров'ю родини. Два непосидючі чотирирічні пустуні, з яких годі спустити ока без страху, що розкрутять затички від газу, доберуться до ножиць, чи вилетять крізь вікно на вулицю. Зробити покупки, приготувати їду, помити посудину, хоч „згрубша“ поладнати у хаті. Чи багато значить на підложу цих повинностей розпалена голова, захрипле горло, чи струя, що ллється очима і носом?

Кілька днів тому я читала коротку а досадну життєву історію одної американської письменниці. До сорокового року життя не пробувала пера. Жила середньо-щасливим і пересічно-заможним життям жінки свого чоловіка, мами кількох дітей та домашньої хазяйки. Ненадійна смерть чоловіка та руїна майна заангажованого в ризиковий бізнесі, вкинули зразу на плечі невідготованої до зарібкової праці жінки цілий тягар обов'язків та журу за щоденний хліб, виховання та науку нелітніх дітей. Пробоє різних способів, щоб — як кажуть американці — „гнати вовка від дверей“: не примирати голодом самій та родині. У бізнесі (відкриває склеп з жіночими одягами) стрічається з непоборимим суперництвом жінки підготованої і досвідченої у купецькій професії, що доводить її до цілковитої втрати зареєстрованого капіталу. Хвиля безрадісності, розлуки, безсилля і натхнення перелити на папір де-що з цього, що пережила, чи передумала. Спроба вдалася, видаєць „магазин“ доглянув талан, і контракт на члена редакції наче happy ending на фільмі

закінчив невеселий розділ цієї життєвої історії.

Чомусь ці два образки — не дужої жінки, що не може на хвилину відійти від домашніх обов'язків, і другої, що мусить починати життєву боротьбу у віці, коли належало б вже її побідно закінчувати, спряглися в одно у моїх міркуваннях про непевну долю у якій живе велика частина замужніх жінок, т. зв. домашніх хазяйок. Цих, що для них домашні заняття є єдиним родом праці, якій систематично посвячують свій час та набувають у ній досвід.

Ця праця, яка щораз більше набирає ознак професії. Майже у кожному краю сьогодні існує ціла виховна система для підготовки жінок, що беруться закладати власне гніздо. Курси, лекції на господарські теми, чи — як пр. в Америці — подібає те навіть господарські каледжі, що дають жінкам знання ділянки таке основне, яке досягнути вибираючи котру небудь іншу зарібкову професію. А навіть, якщо дівчина виходить заміж, знаючи про хатню економію, виховання дітей і т. п. не більше цього, чого навчила її мама, — набуття цього знання дорогою досвіду зужие у неї не менше фізичних і умових сил, як кожний інший новий предмет, що його хотіла б зробити жерелом прожитку чи життєвого успіху. Знана американська виховниця і авторка Mary Lingenfelger називає домашнє хазяйство тяжким „джабом“, що — між іншим — вимагає від жінки також сильної фізичної структури і здоров'я. Тому радять тендітним дівчатам заздалегідь приготувати себе до якоїсь менше висилоючої професії, шукати зарібкої праці бодай на частину дня і цими приходами оплачувати наємну помічницю для тяжких хатних робіт.

Тому — хоч небагато найдеться чоловіків, що жіночі хатні обов'язки вважали б за вичерпуюче і складне заняття, воно дійсно стає таким для жінки — зокрема тоді, як у хаті є діти, а вона ставиться вважливо до своїх обов'язків. Здається — щораз менше жінок числить, що наріж

(Довіщення на сторінці 2-й.)

ДОБРІ І ЛИХІ ДОЧКИ

Не лише хлопці, але й дівчата не раз завдають своїм родичам біль голови. На цю тему написав „Ди Сондей Реджистер“ в Де Мойн статтю, яку описав в скороченій формі передав журнал „Ди Вумен“. „Чи ти є гордощами і радістю в житті своїх родичів, чи може ти є їхнім великим болем голови?“ — питає стаття на адресу дівчини, та радить їй: „Переконайся про це сама“.

Замість давати дівчатам загальні поради як поступати, або загальною докоряти, щоб дівчата були „добрі“, „гарні характером“, „поводились як виховані діти“ і т. п., стаття радить дівчатам перевірити себе, як вони в різних конкретних ситуаціях поведуться? А вже після того ствердити, чи дана дівчина є „добра“ чи „лиха“, „вихована“, чи „без виховання“, з „гарним характером“, чи з „поганим“?

„Чи ти накладаєш на свої уста грубий поклад шмівки, (липстик), знаючи, що до мами в гості приходять її товаришки з клубу і деякі з них дивляться кривим оком на тих дівчат, що малюються?“ — ставить та стаття запит.

Чи ти маєш звичку вираховувати перед своїми родичами всі ті суконки, які дістали твої товаришки від їхніх родичів?

Чи ти починаєш по „модерному“ кликати своїх родичів по першій імені в приватності старших людей, хоч перед тим ти кликала так, як треба, себто „мамо“ і „тату“?

Чи ти починаєш воркотіти, коли твої родичі плянують запросити на якийсь вечір своїх кривняків?

Чи ти називаєш їх „старомодними“, що не розуміють духа часу?

Чи ти приводиш своїх знайомих на обід, без попередження; тоді лиш, як це вкажуть твої примхи?

Чи ти забуваєш сказати своїй мамі, як тобі смакували твої улюблені потрави, приготовані мамою?

Чи ти приводиш пізно вночі своїх товаришів і товаришок і, не звертаючи уваги на інших, накручуєш радіо?

Чи ти строиш собі зідливі жарти з найстарших і найдорожчих приятелів своїх родичів?

Як родичі просять тебе до кіна, чи ти даєш їм відчувати, що йдеш з неохоти, бо кращого товариства під рукою нема?

Як ти їдеш авто і родичі то-

бі нагадують, що по данім шляху не можна їхати більше, ніж 40 миль, чи ти часом на перебір родичам не приспішуєш авто до 50 миль?

Чи ти нарікаєш на помешкання, в якому живеш ти і родичі, та не називаєш його „норою“?

Чи ти не відповідаєш зухвало родичам, коли вони тебе посилають на ріг вулиці до крамниці, та чи не кажеш, що такі покупки повинні робити лиш малі діти?

Чи те не заночовуєш деколи в своїх приятелів, хоч би зовсім порядних людей, не повідомивши наперед про це родичів?

Як твої приятелі і приятельки мають тебе відвідати, чи ти часом не „муштруєш“ своїх родичів, як вони мають поступати та що говорити?

Чи ти не розкидаєш по кімнаті своїх речей, мовляв, тому, бо ти занадто занята, щоб за собою все упорядкувати?

Чи вечер, проведений в дома, не уявляється для тебе такий нудний, що його годі видержати?

Чи ти занедбуєш писання листів до дому, коли ти десь далі поза домом?

Чи ти розтринькуєш скоро ті гроші, які дістаєш від родичів на дрібні видатки, а опісля приходиш до родичів, щоб рятувати тебе знов грішми, бо тобі їх конче потрібно?

Чи ти говориш своїм родичам, що вони негарно, немодно одягаються?

Чи ти плакаєш свої нігті аж так великими, що не можеш нічого в кухні мамі допомогти, бо боїшся, що від роботи вони пом'якшаться?

Чи ти замовчуєш перед мамою про своє знайомство з якимсь хлопцем і ждеш, аж вона довідається про це від інших людей?

Відповідь „ні“ на кожний запит дасть дівчині чотири точки. Три точки дасть відповідь „дуже рідко“, дві точки „деколи“, а одну точку відповідь „так“. Зрозуміло, що годі навіть сподіватись, щоб була така дівчина, яка не поповнювала б ніколи ні одної із названих помилок. 66 точок до 88, дає право даній дівчині уважати себе ідеально доброю дочкою. Від 44 до 66, зовсім нормальною. Від 32 до 44, такою, що варт над собою застановитись і себе поправити. А від 32 вниз — такою, що треба поважно над собою подумати; бо така дівчина є тяжкою проблемою для родичів і для себе.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918,
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,**Жінка До Оборонної Праці**

„Бюро Забезпечення Занять" при „Раді Суспільного Забезпечення" приготувало до публічного вжитку докладний перегляд основних оборонних промислів, при чому звернуло спеціальну увагу на те, в яких роботах жінки можуть успішно заступити чоловіків.

Перегляд обіймає 1.894 занять у 21 основних оборонних промислах, а підсумок робіт показує, що жінки можуть сповняти з успіхом коло дві третини цих робіт. З того числа робіт лише 331 показалося такими, які зовсім не надаються для жінок, чи для того, що до них треба великої тілесної сили, чи для того, що умовини праці роблять допущення жінок до тої роботи неможливим.

Зо загального числа занять 654 були такі, що до них можна взяти жінок негайно, себто по дуже коротким реченці приготування.

Таке поширення примінення жіночої праці в промислах треба приписати розвоєві машинерії. Завдяки новим машинам можна

жінок наймати навіть при виробі важких гарматних куль, при котрому давніше вживалося лише мужчин. Велику частину праць при виробі автів, троків і повзів теж можуть виконувати жінки, бо важкі частини переносяться машинами.

На лісті робіт, до яких можна вживати жінок, з'явилися вперше праці при виробі частин для електрично приладдя, порушування машинерії, що служить до в'єрчення, пилювання, рубання, чекання, до обслуги різномірної машинерії при виробі автів та машинерії до виробу струментів. Допускається жінки далі до будови човнів і кораблів, ба навіть до певних праць при відливанні заліза. Признається їм теж поважне число занять при фабрикації й обслузі літаків.

Потреба робочих рук для різних оборонних праць дозволяє догадуватися, що жінки будуть скоро брати щораз ширшу участь у промисловому житті краю.

Праця, Що Її Не Хоронить Закон

(Докінчення зі сторони 1-шої.)

ний „делікатесен" розв'яже для них проблему виживлення родини — щораз менше подибуємо матерей, невразливих на злі навики чи поведінку своїх дітей. Поза зростаючою фреквенцією по господарських школах видавці підмічують явище щораз більшого попиту на книжки та магазини про ведення хати та виховування дітей — радієві стації безупинно побільшують час призначений для програм на ці теми.

Але при усіх знаменах поступу справа домашнього хазайства має одну темну сторінку, що для неї ні одна суспільність не нашла ще правильної розв'язки. Є нею це, що мимо заабсорбування всего часу, здоров'я і здібностей жінки на протязі довгих літ — не дає їй домашнє хазайство ніякої майже безпеки чи підготовки на випадок, колиб життя поставило її перед потребою шукати жерела зарібку для себе та дітей. Усе це, у чому жінка видосконалюється біля своєї родини, підготовляє її на ділі до найменшої і малоплатної категорії праці — домашньої помічниці, чи в найкращому випадку, піклуниці дітей. (Для цього останнього заняття вимагають здебільша покінчення професійних шкіл). Вправді жінці прислугує часта родинних дорібків, але нема закону, який обмежував би право чоловіка спекулю-

вати родинним майном доперва після виділення з нього неторкаємої частини на безпеку дітей та жінки. Сплачування асекурації залежить виключно від почуття обов'язку та доброї волі голови родини, який часто вважає, що підготовляє цим жінці якийсь незаслужений „дар з ласки". У цьому, чи іншому краю подибаємо професійні організації, що вкладають на своїх членів обов'язок забезпечити бодай у деякій мірі будучність своєї родини. До таких належали перед війною у Галичині Союзи Українських Адвокатів і Лікарів, де сплачування асекурації було умовиною членської приналежності.

Та це лиш відокремлені намагання зробити щось у складній справі, якою являється konieczність зужиткувати працездатність та інтелект жінки на користь родинного вогнища і забезпечити їй в заміну якусь матеріальну безпеку на випадок, як висихає жерело родинних приходів, залежних від чоловіка. Пару літ цьому Елінору Рузвелт, жінка Президента, повела була для цієї цілі пропаганду за пенсії для жінок зайнятих біля власного хазайства. Спосіб надто радикальний, що заскочив жінок, а переразив і схвилював чоловіків. Нічого з цього не вийшло, бо протестувало навіть жіноцтво проти зрівнювання його

Визвольник Турецької Жінки

Дня 10. листопада 1938. року втратила Туреччина першого свого президента. Був ним, як відомо, Кемаль Ататюрк, творець нової Туреччини, наскрізь модернізованої, майже не подібної до старої. Зірвавши со старими національно-релігійними традиціями, Ататюрк, як знаємо, зірвав навіть со старою і зогнилою столицею, з Царгородом, і переніс центр нового життя до Анкари, що стало тепер модерним містом на тому місці, де було не так давно маленьке сільце.

Та чи не найбільша реформа Ататюрка — це визволення турецької жінки, яку вважали до його приходу майже невольницею. Він витягнув її з гаремів і надав їй таку свободу, що на неї можуть глядіти со заздристю жінки інших країв. Він зніс застони на лиця жінок, що були признакою жіночого поневолення. Як диктатор, подбав, що державним законом зістало заборонене множенство. Далі подбав і про соціальну охорону матери і ди-

праці зі звичайною зарібковою, та позбавлювання її елементу посвяти та добровільності.

Будучий розвій суспільности напевно порадить собі якомсь з цєю проблемою. До цього часу треба самим жінкам задзалегідь дбати про це, щоб життя не готовило їм прикрих несподіванок та небезпечних відскоків. Найкраще перед подружжям придбати собі якийсь фах, а опісля — хоч не виконуючи його — цікавитися розвоєм, що його робить ця ділянка праці, в границях домашніх обов'язків шукати нагод, щоб не виходити хочби лиш теоретично з фахової підготовки.

ВЗОРИ КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ Д.М. С. І СТЕМПІЛЬОВА-НІ РІЧІ.
UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з прагарною труною, двома автами, металевим бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. \$295.00
Все, чого треба, з виїмком однієї й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

тини, а жінці признав повну свободу в змаганні до освіти і особистого розвою. Ось тому є тепер в Туреччині жінки в парламентах і на найвищих державних становищах, як теж в научних заведеннях. Ататюрк оцінив знаменито вагу жіноцтва в розбудові держави і тут пішов він цілком іншим шляхом ніж європейські диктатори, Гітлер і Мусоліні, що відтягнули цілковито жінку від державного будівництва. Ататюрк поступив зовсім розумно і використовував для державного будівництва обидва чинники: чоловічий і жіночий. Тепер тільки питання, чи по його смерті турецьке жіноцтво задержить ось ті великі надбання, які по довгих літах неволі прийшли йому дуже легко. Та це вже залежатиме від самих жінок. Кемаль Ататюрк поклав їм основи до повного розвою, а тепер треба тільки вміти і хотіти з уже признаних прав користати.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідства.
- Геморойди й желєки лікується без операції.

223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.

GRamercy 7-7697

Офісові години 10—8; неділя 11—2.

Жінка-доктор до обслуги. X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

Main Office:

383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch Office (Філія):

969 South Broad Street,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588**ІВАН БУНЬКО**УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.),

BRONX, N. Y.

Tel.: MEltrose 5-6577